

besøg i Iran af både den tidligere fiskeriminister Kent Kirk og den tidligere landbrugsminister Laurits Tørnæs. Det er tankevækkende, når man hører, hvad der ellers kommer af lyde i disse dage fra den kant.

Hvad har den nuværende regering så gjort for sit vedkommende? Jeg har allerede omtalt de besøg, som har været klart og tydeligt markeret holdningsmæssigt. Jeg skal tilføje, at det var Danmarks udenrigsminister, den nuværende, som rejste Rushdie-sagen under den iranske viceudenrigsminister Vaezis besøg i København i februar 1995. Ved den lejlighed fik vi faktisk fra dansk side udvirket en række vigtige tilsagn, nemlig af den iranske regering.

Vi fik udvirket et tilsagn om, at den iranske regering ikke efterstræber Rushdies liv og ikke på nogen anden måde vil bidrage til fatwaens gennemførelse. Vi fik tilsagn om, at den iranske regering vil respektere folkeretten, og vi fik tilsagn om en foreløbig afbudsordning af terrorismen. Men desværre, én ting er, at Iran afgiver disse tilsagn, noget andet er at sikre efterlevelsen i praksis.

Men det er nu et første og vigtigt skridt offentligt at afgive sådanne tilsagn, og det resultat opnåede vi her i København, et dygtigt og udmærket arbejde fra den danske udenrigsministers side først og fremmest; et arbejde, som internationalt er anerkendt som et fremskridt, herunder af Rushdie.

Det var et forsøg værd at prøve at bygge videre på det tilsagn, og det prøvede vi. Rushdie foreslog selv, at EU skulle gøre resultaterne af det, der var blevet kaldt København-erklæringen, til sit eget forhandlingsgrundlag, og det lykkedes for udenrigsministeren under rådsmødet i Bruxelles i marts 1995 for alvor at få sat Rushdie-sagen på EU's dagsorden. Alle EU-landene tilsluttede sig nemlig regeringens forslag om, at EU skulle afkræve tilsvarende tilsagn fra den iranske regering, og det har EU gjort lige siden, men desværre hidtil uden det ønskede resultat fra den iranske regerings side.

Men der skal imidlertid ikke herske tvivl om, at regeringen vil stå fast og kæmpe videre, for at også EU står fast på kravene til den iranske regering i denne sag.

Og dermed også indgangen til det andet hovedelement jeg vil omtale: EU's kritiske dialog. Beslutningen om at indlede EU's kritiske dialog blev truffet under Det Europæiske Råds møde i Edinburgh i december 1992. Den kritiske dialog foregår mellem højtplacerede embedsmænd fra EU-trojkaen og en iransk viceuden-

rigsminister. Det første møde fandt sted under dansk formandskab i juni 1993.

Baggrunden for beslutningen var EU-landenes stigende bekymring over Irans internationale rolle, og jeg kan konstatere, at anlageskriftet mod Iran blev langt. Det omfatter ud over krænkelse af menneskerettighederne og folkeretten forsøg på indblanding i regionale konflikter, herunder den mellemøstlige fredsproces og Eksjugoslavien, opbygning af unødigt stor militær kapacitet, forsøg på at erhverve sig atomvåben og indblanding i terrorisme også i flere EU-lande.

Alle disse emner figurerer nu på dagsordenen for EU's dialog – ikke mindst på baggrund af en meget klar og aktiv dansk udenrigspolitisk indsats. Det turde være indlysende, at der med sådan en dagsorden netop bliver tale om en kritisk dialog. Der er derfor også i EU-kredsen enighed om, at dialogen ikke har bragt tilfredsstillende resultater.

Vi har gentagne gange bl.a. fra dansk side understreget behovet for at gøre dialogen endnu mere kritisk og endnu mere resultatorienteret, men samtidig har vi også i EU-sammenhæng været enige i et udbredt ønske om trods alt at opretholde dialogen. I øjeblikket må Rushdie-sagen og altså også sagen om det iranske styre stå sin prøve, når der skal arbejdes videre med den for med vores mål at leve op til København-erklæringen; det er jo den afgørende prøve for dialogens fortsættelse.

Et andet tema, som også har præget debatten om vores udenrigspolitik i forhold til Iran, har været vores samhandel. Er der noget muggent indeni, eller hvordan er det nu det der med fetastosten? Der har været sagt meget om fetastostens indflydelse på denne regerings Iranpolitik, og det meste, der har været sagt, er forkert. Manglende kendskab til de faktiske forhold er forhåbentlig den eneste grund til de absurde påstande, som har været bragt til torvs.

Lad os et øjeblik se på den aktuelle samhandel og på et par fakta. I 1995 eksporterede Danmark for 484 mio. kr. til Iran, heraf udgjorde salget af fetastost 245 mio. kr. Det beløb er langt mindre i år, det bliver formentlig endnu mindre næste år og skal ses i forhold til et højdepunkt i 1984, hvor den danske eksport udgjorde 1,5 mia. kr. og salget af fetastosten 700 mio. kr. Forklaringen er enkel og ligetil: en generel afmatning i økonomien i Iran, men det skyldes også og især, at den iranske regering har besluttet, at man vil være selvforsynende med bl.a. fetastost.